

Grzegorz Gabryś, Adrianna Kościelska, Elżbieta Roland

ROZTOCZE (ACARI) JAKO WSKAŹNIKI „DZIKOŚCI” BIOCENOTYCZNEJ

Mites (Acari) as indicators of „wildness” in biocoenoses

ABSTRAKT: „Dzikość” w sensie biologicznym jest pojęciem pozytywnym. Kojarzy się z naturalnym, a więc w optymalnym stopniu zróżnicowanym, charakterem ekosystemów. Trudno jest zmierzyć i dokładnie określić stopień „dzikości”. Można to jednak uzyskać stosując odpowiednie wskaźniki zróżnicowania biotycznego – bioindykatory. Spośród organizmów zwierzęcych dobrymi bioindykatorami są niektóre grupy roztoczy (Acari), szczególnie mechowce (Oribatida), Mesostigmata (= Gamasida) i wodopójki (Hydrachnidia). Nie jest wykluczone zastosowanie innych taksonów, np. Microtrombidiidae należących do Parasitengona terrestria czyli Trombidia.

SŁOWA KLUCZOWE: bioindykacja, biomonitoring, Acariformes, Parasitiformes, Oribatida, Mesostigmata, Parasitengona, Microtrombidiidae

ABSTRACT: “Wildness” in a biological sense is a positive concept. It associates with a natural, optimally diversified quality of ecosystems. It is difficult to evaluate and determine precisely the degree of “wildness”. However, it is possible to do so by using relevant parameters of biotic variation – the bioindicators. Among animals, certain groups of mites (Acari), especially moss mites (Oribatida), Mesostigmata (= Gamasida), and water mites (Hydrachnidia), are good bioindicators. The use of other taxa, e.g., Microtrombidiidae of Parasitengona terrestria s. Trombidia, can also be considered.

KEY WORDS: bioindication, biomonitoring, Acariformes, Parasitiformes, Oribatida, Mesostigmata, Parasitengona, Microtrombidiidae

Wstęp

Pojęcie „dzikość” nie zawsze ma dodatnie konotacje. My jesteśmy jednak przekonani, że prawdziwego biologa-terenowca można poznać właśnie po tym, że na dźwięk tego słowa w jego oczach pojawia się błysk zaciekawienia, emocji i nadziei, ponieważ z punktu widzenia przyrody „dzikość” jest zjawiskiem ze wszech miar pozytywnym i pożądanym. Niemniej jest to termin raczej nieoficjalny, a tym samym trudny do zdefi-

niowania. Można założyć, że miarą „dzikości” jakiegoś obszaru, jest stopień istniejącej w jego granicach różnorodności biologicznej (= bioróżnorodności) lub, jak chcą niektórzy autorzy, różnorodności biotycznej (Wilson 1999, 2003, Pullin 2004, Kalinowska 2011). Nie istnieją mierzalne wartości „dzikości biologicznej” (biotycznej) czy może zgodnie z aktualnym trendem słowotwórczym – „biodzikości”. Jak słusznie zauważają Pawlaczyk i Jermaczek (2009: 114) w swoim klasycznym już podręczniku: „Ekolodzy, a